

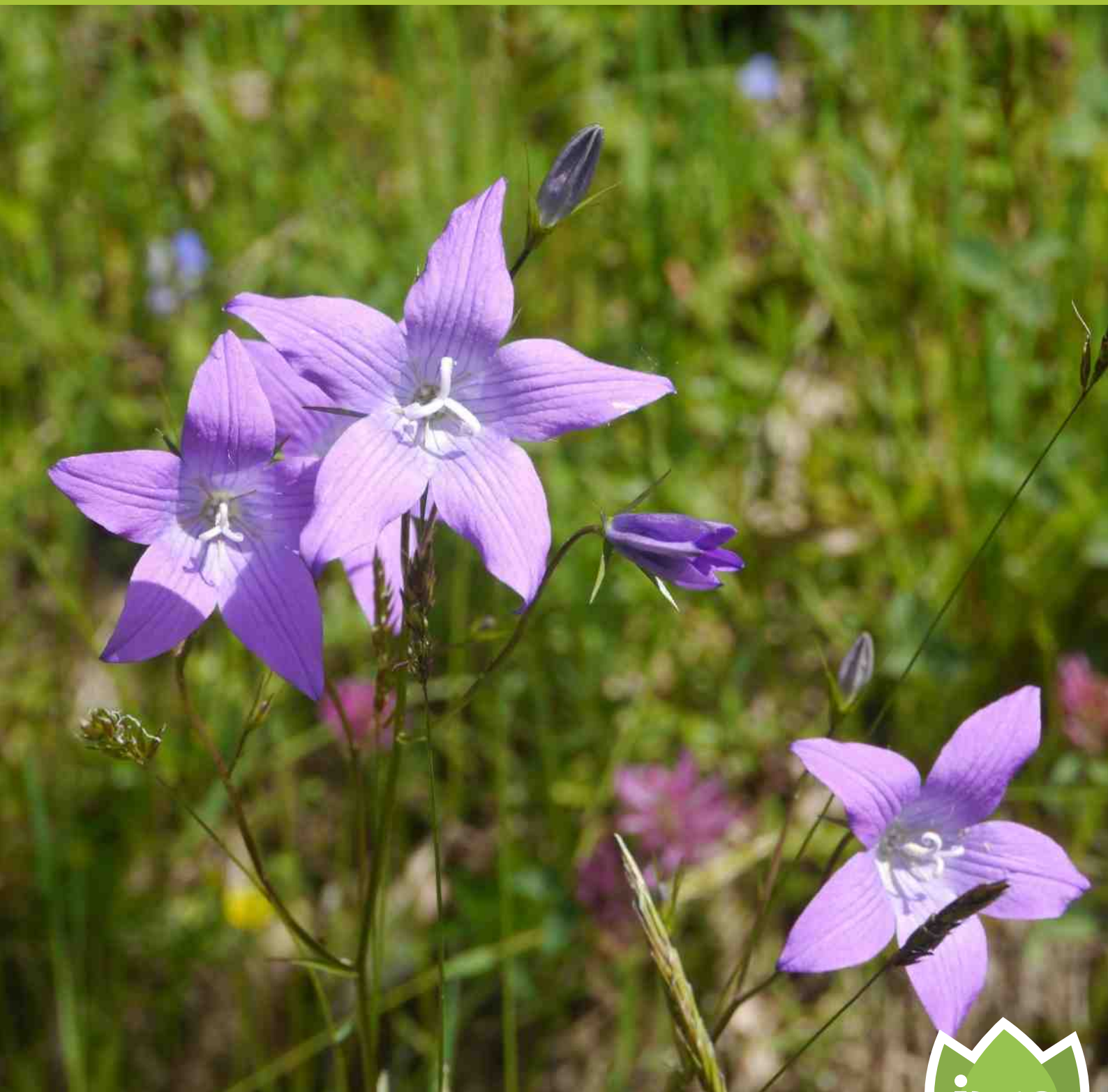
100 ste

Het Schrijvertje

IVN Roermond e.o.

zomer 2015

Jaargang 25, nummer 3

BELEEF DE NATUUR!

Van de redactie

Door Frans Hendriks

Hoewel het "Van de redactie" altijd vooraan in het blad staat, wordt het toch het laatste geplaatst. Dat is om eventuele speciale zaken die aangeleverd worden in dit stukje naar voren te kunnen halen. Nu is het niet zozeer iets over de inhoud maar wel een opmerkelijk iets.

Namelijk; dit is het **honderdste** Schrijvertje. Tijdens de natuurgidsencursus 1989 – 1990 ontstond het idee voor het uitbrengen van een nieuwsbrief om de leden van de afdeling op de hoogte te houden van activiteiten en gebeurtenissen op het gebied van natuur en milieu. Het Schrijvertje is hiervan het resultaat geworden.

En het blad leeft! Dat blijkt uit de hoeveelheid materiaal dat we aangeleverd krijgen. De geschiedenis van ons blad en de personen die daarbij een belangrijke rol gespeeld hebben, is breed uitgemeten het nummer van september 2009. Toen bestond onze afdeling veertig jaar. Mocht u hierover meer willen weten, dan kunt u met de redactie contact opnemen.

Wij wensen u weer veel leesplezier.

Uiterste inleverdatum voor plaatsing in het herfstnummer is 19 augustus.

Inhoudsopgave

- 2 - Van de redactie
- 3 - Van de voorzitter
 - Voorbereidingsbespreking jaarprogramma 2016
- 4 - Natuurdenken (column)
 - Vuile Maas, Schone Maas
- 5 - Knoflookpad op de weg terug?
- 8 - Nieuwe IVN Landschapsgidsen
 - Afsluiting van de cursus Landschapsgids 2014-2015
- 9 - Programma's Natuur-Doe-Dag zondag 20 september
- 10 - Activiteitenkalenders
- 11 - Workshop 'Diersporen'
- 13 - Van basiliek naar Bergerbos
 - Draagvlak (column)
- 14 - La Montagne Saint Pierre
- 17 - De computer in
 - De nieuwe uitkijktoren van Asenray
- 19 - De duivelskunsten van het veenmos
 - IVN Natuurgidsencursus start in september
- 20 - Contactpersonen

Verstuivingen bij het Reindersmeer, foto Riek Rezelman

Bestuur IVN Roermond e.o.

Voorzitter:	Marjan Straver marjan.straver@ivnroermond.nl 0475 318181
Secretaris:	Rianne Keijzer secretariaat@ivnroermond.nl 0475 343055
Penningmeester:	Lily Welters lily.welters@ivnroermond.nl 0475 464504
Bestuurslid:	Jo Mayer jo.mayer@ivnroermond.nl 0475 466678
Bestuurslid:	Ruud Snijders ruud.snijders@ivnroermond.nl 0475 476909

Colofon

Nummer 100, juni 2015
Voorpagina: Weideklokje,
foto Frans Hendriks

Redactie: Freek Kohl, Frans Hendriks, Laur Lennards,
Frank Heinen. **Vormgeving:** Joost Geraets & Frans
Hendriks. **Print:** Editoo B.V. - www.editoo.nl

IVN afdeling Roermond e.o.
Secretariaat: Dennemarkenhof 19
6042 NE Roermond

Website: www.ivnroermond.nl
Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Ledenadministratie: ledenadministratie@ivnroermond.nl

Contributie IVN Roermond e.o. 2015: €16,00 per jaar
Huisgenootlidmaatschap: € 5,00
Abonnement op de Natuurgids: €15,50 per jaar
Bankrekening: NL18 RABO 0135 8373 67

Uw bijdrage is welkom ! hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Van de voorzitter

Door Marjan Straver

De Speurneuzen

Maandag 16 maart is onze Speurneus Pierre Strous overleden. Bij De Speurneuzen, hun begeleiders, familieleden en bekenden van Pierre is dit bericht hard aangekomen. Het afscheid van Pierre was zeer indrukwekkend. Vanaf deze plaats het oprechte medeleven van onze bestuursleden. Ik ben ervan overtuigd dat Pierre in het hart van al zijn familieleden, vrienden, vriendinnen en bekenden nooit vergeten zal worden.

Het secretariaat

Jawel, we gaan mee met de tijd! Onze kersverse secretaris Rianne Keijzer heeft naast haar 'normale' @ivnroermond.nl email adres nu ook een secretariaatsadres en wel:

secretariaat@ivnroermond.nl

In de toekomst zullen ook de overige bestuursleden een soortgelijk adres krijgen. Dit maakt het overdragen van taken een stuk simpeler. Met dank aan onze webmaster Laurent Vanderheijden.

Regionale cursussen

De regionale Landschapsgidsencursus Midden-Limburg is inmiddels met goed gevolg afgesloten.

Hard wordt er gewerkt aan de regionale Natuurgidsencursus. De belangstelling vanuit Roermond is groot, op de informatieavond eind april, waren er een kleine dertig belangstellenden.

Onze IVN Natuur-Doe-Dag op 20 september bij de ECI

De voorbereidingen zijn in volle gang. Ook de PR is opgestart. Bij voorbaat dank aan alle leden die aan deze dag hun medewerking verlenen en geweldige ideeën hebben ingebracht tijdens de informatie avond. Zo werd een openingsactiviteit in de vorm van een ballonnenwedstrijd volledig van tafel geveegd, dit om milieu vervuilende effecten. En daar kwam HET idee: een boom planten door onze wethouder Raja Fick met hulp van kinderen. Mijn ideaal is een reuzenbeuk midden op het ECI plein, met een ronde bank erom heen, maar of dat haalbaar is???

Uiteraard is iedereen die, in welke vorm dan ook, een steentje wil bijdragen van harte welkom. Gewoon even bij het 'Petit Comité' aan de bel trekken (bij Lily Welters, Jo Mayer of bij Marjan Straver)

Vorbereidingen jaarprogramma 2016

Ja, ja: regeren is vooruitkijken! Dinsdag 15 september kunnen we weer samen met onze programmacommissie over het jaarprogramma 2016 nadenken, ideeën inbrengen en wensen aangeven. Een bijzonder interessante bijeenkomst, alleen de afgelopen twee jaren was de opkomst toch wel héél erg teleurstellend. Ik hoop dat dat dit jaar anders gaat verlopen en heel veel leden te mogen ontmoeten op deze avond. De programmacommissie is dit zeker waard!!

Rest mij nog U allen bijzonder fijne zomermaanden toe te wensen.

Vorbereidingsbespreking jaarprogramma 2016

Door René Horsten

De Programmacommissie wil graag met de gidsen en actieve leden van onze afdeling van gedachten wisselen over de opzet en samenstelling van het jaarprogramma 2016. Daartoe organiseren we op dinsdag 15 september een bespreking in Gemeenschapshuis 't Leuke, Leukestraat 6, 6099 AR Beegden; van 19.30 u. tot max. 22.00 u.

Alle gidsen van IVN Roermond e.o. worden van harte uit-

genodigd om zijn/haar suggesties in te brengen en ook om aan te geven welke bijdrage men zelf zou willen leveren in de vorm van een wandeling/excursie/lezing of anderszins.

Mocht je onverhoopt verhinderd zijn, dan ontvangen we gaarne jouw suggesties en eventuele activiteiten welke je wilt organiseren in het kader van het algemene jaarprogramma 2016. Gelieve deze dan te sturen naar rene.horsten@ivnroermond.nl.

Natuurdenken

Door Pieter Brouwer

Mijn vader was bij ons op bezoek. Een grote regenbui was net voorbij, en de zon scheen weer. Mijn kinderen zaten te popelen om naar de speeltuin achter ons huis te gaan, en met laarzen bewapend, gingen we er met z'n allen naartoe. De speeltuin bestaat uit een zandgedeelte met speeltoestellen en een groot hobbelig grasveld. Op het diepste punt van dat grasveld staat bijna altijd een grote regenplas. Alleen als het langere tijd warm is en niet regent, droogt de plas langzaam op. Er ligt vaak wat zwerfafval in, en kinderen met laarzen, zoals mijn zoontje, banjeren er lekker doorheen. De bedding van dit minimeertje bestaat uit slib. Ik ben altijd nieuwsgierig naar onverwacht en klein dierlijk leven op vreemde plekken. Ik heb dan ook vaak in die waterplas getuurd, maar ben nooit wat levends tegengekomen; daarvoor is de dynamiek wellicht te groot door te grote schommelingen met regen, droogte, tred, warmte en kou. Terwijl de kinderen speelden, tuurde ik samen met mijn vader – een bioloog met een voorliefde voor slakjes, parasieten en minutieuze plantjes – in de waterplas. 'Kijk!' riep ik opeens uit, 'daar zwemt wat.' Een zwart puntje schoot het slib in. Toch zichtbaar leven in de waterplas? We bleven kijken en zagen meer zwarte stipjes die steeds weg waren voor we ze goed en wel hadden kunnen zien. In eerste instantie dachten we aan insectenlarven – wat kon er anders in zo'n tijdelijke plas leven? Maar het gedrag van de stipjes leek anders. Toen ik ze eindelijk iets beter zag, dacht ik aan mosselkreeftjes of watervlooien, maar dat zou toch gek zijn op zo'n plek. En toen pas viel het gedrag ons echt goed op: de stipjes kwamen uit het slib omhoog zwemmen, tikten de waterspiegel aan, en verdwenen meteen weer in het slib – het was een waterplas vol minuscule joootjes. Mijn vader en ik keken elkaar aan: 'ze happen lucht!'. Gezien het gedrag en hun uiterlijk moesten het dus wel volwassen insecten zijn. Onze nieuwsgierigheid werd er alleen groter op.

Foto aangeleverd door de schrijver

Gewapend met een loeppotje kwam ik weer naar de plas en schepte snel in het slib, waar ik zojuist een puntje had zien verdwijnen. En nadat het slib wat bezonken was, kon ik eindelijk zien wat het was: een piepklein zwart kevertje met een luchtbelletje aan zijn achterste. Na nog beter kijken, zag ik dat het een soort lichtbruine schrapjes op zijn dekschildjes had, een beetje zoals een taptijtkevertje. Maar ja, zelfs mijn vader heeft niet alle kennis paraat over de veel te grote groep van de miniwaterkevertjes, en ik ontbeer een boek daarover. Als iemand weet wat het is, hoor ik het graag – maar al kom ik er nooit achter, ik ben blij dat ik toch weer eens werd beloond voor mijn eeuwige zoek naar onverwachte diertjes, waar de meeste mensen toch onwetend overheen- en aan voorbijlopen, of met hun regenboogkleurige regenlaarsjes maatje 25 vrolijk doorheen stampen. (Afbeelding: Modderplas door M. C. Escher)

Opruimactie in april van de Maasoever bij Asselt door IVN-ers

Vuile Maas, foto Hermien Hendrixx

Schone Maas, foto Hermien Hendrixx

Knoflookpad op de weg terug?

Tekst en foto's Frank Heinen

De knoflookpad (*Pelobates fuscus*) is een van de zeldzaamste en meest bedreigde amfibieën van Nederland. De soort staat op de Rode Lijst en is zowel op nationaal als Europees niveau beschermd. De enige in Nederland inheemse vertegenwoordiger van de over Europa, Azië en Noordwest-Afrika verspreide familie der knoflookpadden (*Pelobatidae*), is een gedrongen beestje dat in volwassen toestand een lengte van vijf tot zeven centimeter kan bereiken. Sommige exemplaren worden nog iets groter en kunnen een centimeter of acht worden. Net zoals bij veel amfibieën, zijn de vrouwelijke knoflookpadden wat groter dan hun mannelijke soortgenoten. De opvallendste kenmerken van de knoflookpad zijn de bolle, bijna uitpuilende ogen met verticale pupillen en de uit diverse vlekken en strepen bestaande rugtekening die er bij elk individueel dier net wat anders uitziet. De zijkant van het lichaam is vaak bedekt met rode of oranje vlekjes. Het uiterlijk van het dier houdt een beetje het midden tussen dat van een pad en een kikker. De grote en lichtgevoelige ogen verraden al dat de knoflookpad vooral een nachtactief dier is. In het veld kun je de soort eigenlijk bijna alleen maar aantreffen in het voortplantingsseizoen, dat meestal begint in april en doorgaans doorloopt tot begin of half mei. Gedurende deze periode trekken de dieren naar het water om te paren en eisnoeren af te zetten. De rest van het jaar leiden knoflookpadden een grotendeels verborgen bestaan. De achterpoten van de knoflookpad zijn uitgerust met een grote, scherp

gerande graafknobbel waarmee de dieren zich achterwaarts ingraven. Ook de wintermaanden worden onder de grond op een vorstvrije plek doorgebracht. De lokroep van de mannetjes is een zwaar en laag kloppend geluid dat meestal onder de waterspiegel wordt gemaakt. De dikke eisnoeren van de knoflookpad, die van april tot en met juni afgezet kunnen worden, zijn heel herkenbaar, maar vaak moeilijk te vinden tussen de weelderige onderwatervegetatie. Net als de ouderdieren houden ook de larven zich overdag het liefst op in de diepere waterlagen. In het donker zijn ze met een zaklamp daarentegen meestal goed te vinden aan het wateroppervlak. Vanaf juli kun je ook 's avonds met geluk en terreinkennis in de buurt van de geboortepoel pas gemetamorfoseerde knoflookpadjes vinden op open zandplekjes.

De knoflookpad is een soort van beek- en rivierdalen in het oosten en zuidoosten van ons land. Het dier komt zeker niet alleen voor in beschermde natuurgebieden, maar kan ook uitstekend gedijen in kleinschalige cultuurlandschappen. Het is bekend dat zelfs volkstuintjes, extensief beheerde akkers en aardappel- of aspergevelden geschikte landbiotopen kunnen vormen voor knoflookpadden. De aanwezigheid van open, door vegetatie omringde zandplekken is belangrijk voor de knoflookpad, want het dier moet immers de mogelijkheid hebben om zich in te graven. Het voortplantingsbiotoop bestaat meestal uit vrij grote,

**DE MOOISTE BESTEMMINGEN
BEREIKT U MET EEN VOLVO**

VOLVO Rutten Roermond | Jacob Romenweg 5 | 0475-340789

janWelters
autoservice

APK Keuringsstation	Schadereparatie en expertises
Moderne diagnose apparatuur	Ruit reparatie en vervanging
Grote- en kleine beurten	Winterbanden, alle merken
Onderhoudsbeurten alle merken	Opslag banden
auto's en lichte bedrijfswagens	Aircospecialist reinigen en diagnose

Edisonweg 5a - 6101 XJ Echt - Tel: 0475 48 13 65

www.autoservicejanwelters.nl

www.facebook.com/autoservicejanwelters

Foto Rooijmans in Budel

Ook jouw Swarovski dealer...

www.fotorooijmans.nl

SWAROVSKI OPTIK

Foto Rooijmans - Markt 10 - 6021 CD - Budel

diepe en voedselrijke poelen met een weelderige onderwater- en oevervegetatie. De aanwezigheid van voldoende plantaardige voedselbronnen in het water is vooral belangrijk omdat de larven van de knoflookpad erg groot (circa 10-12 centimeter en daarmee groter dan de volwassen dieren) zijn en dus ook veel eten.

Zeker vanaf de tweede helft van de twintigste eeuw heeft de knoflookpad het steeds moeilijker gekregen in Nederland. De opkomst van de intensieve landbouw (waardoor veel geschikt landbiotoop verloren is gegaan) en de verzuring, verdroging of verdwijning van geschikte voortplantingswateren zijn de belangrijkste oorzaken voor de achteruitgang van de soort. Daarnaast is de knoflookpad door haar verborgen leefwijze een moeilijk te inventariseren soort, waardoor de aanwezigheid van de amfibieën vaak niet opgemerkt wordt bij de herinrichting van gebieden of de aanleg van infrastructurele werken en bedrijventerreinen. De Meinweg is zo'n gebied waar de teloorgang van de knoflookpad zich in de loop der jaren heel snel heeft voltrokken. Het nationaal park gold altijd als een waar knoflookpaddenbolwerk en vormde lange tijd misschien wel het beste leefgebied voor de soort in heel Nederland. Een gestage achteruitgang zorgde er echter voor dat het aantal geschikte voortplantingswateren in 2011 geslonken was tot welgeteld één poel, terwijl de totale populatie nog slechts bestond uit letterlijk een handjevol volwassen dieren. Om de soort toch voor de Meinweg te kunnen behouden, zijn sindsdien in enkele poelen jaarlijks larven uitgezet die afkomstig zijn uit een speciaal kweekprogramma van ecologisch adviesbureau Natuurbalans-Limes Divergens in Nijmegen. Daarnaast is ook het landbiotoop rondom de geselecteerde wateren aangepakt om te voldoen aan de eisen die knoflookpadden aan hun omgeving stellen. Om een beeld te krijgen van de actuele aantallen, worden drie wateren in het voortplantingsseizoen jaarlijks afgezet met schermen en gecontroleerd door vrijwilligers. Ingegraven

emmers vangen de trekkende knoflookpadden (en andere amfibieën) op. Door vervolgens een foto te maken van de rugtekening, een herkenningskenmerk dat het equivalent vormt van een menselijke vingerafdruk, zijn de gevonden knoflookpadden individueel te determineren. Nadat er vorig jaar al sprake was van een gematigd positieve tendens, overstegen de aantallen van dit jaar de stoutste verwachtingen. In totaal werden er in 2015 in de Meinweg 36 dieren (31 mannetjes en 5 vrouwtjes) gevonden, een verdrievoudiging ten opzichte van een jaar eerder. Vooral de Knoflookpoel op het Wolfsplateau, een water waarin vorig jaar slechts één dier werd aangetroffen, was dit jaar erg in trek bij de knoflookpadden. Ook in de nabijgelegen Driestuik en andere Limburgse gebieden zoals het Landgoed Bleijenbeek (Afferden), Zwart Water (in de buurt van Venlo) en de Bergerheide zijn de laatste jaren diverse larven uitgezet. Vooral het laatste leefgebied is bijzonder omdat de knoflookpadden daar op een golfbaan zitten, niet direct een plek waar je een beschermde en bedreigde diersoort verwacht te vinden. Maar dankzij de aanwezigheid van geschikte wateren en een beheer dat gericht is op het behoud van zandig grasland, heeft de koudbloedige cultuurvolger in Bleijenbeek toch een geschikt leefgebied gevonden. Enkele zwaluwen maken natuurlijk nog geen zomer, maar het heeft er toch alle schijn van dat de knoflookpad in Limburg, mede dankzij de hulp van een legertje toegewijde vrijwilligers en natuurbeschermers, weer voorzichtig uit het dal begint te kruipen.

Heeft u een mooie foto genomen, een leuke waarneming gedaan of iets opmerkelijks in de natuur gezien? Een plaatsing in Het Schrijvertje laat anderen meegenieten.

Nieuwe IVN Landschapsgidsen

Door Trea Beckers

Op zaterdag 18 april jl. hebben 29 mensen de cursus Landschapsgids Midden-Limburg met goed gevolg afgerond. Zij hebben die middag hun diploma in ontvangst genomen. Zij mogen zich vanaf die datum IVN Landschapsgids noemen.

De cursus startte in augustus 2014 en na het volgen van 10 gedegen cursusedagen en de nodige te lezen theorie, presenteerden de deelnemers op 18 april 2015 in groepjes hun zelfgemaakte (wandel)ommetje als eindopdracht. Hartelijke felicitaties zijn zeker op zijn plaats. Het cursus-team was zeer tevreden en verheugd dat de kwaliteit van de gemaakte ommetjes op zo'n hoog niveau lag.

De nieuw opgeleide gidsen zullen het publiek tijdens excursies veel kunnen vertellen over het ontstaan van ons landschap gevormd door rivieren, ijstijden, bewegingen in de aardkorst en niet te vergeten de wind. Maar ook menselijke invloed en ingrepen in het landschap, gebruik en bewoning komen aan bod.

Ook nieuwsgierig geworden naar de landschappen van Midden-Limburg? Neem dan contact op met één van de volgende IVN afdelingen: IVN Baarlo-Maasbree (www.ivn.nl/afdeling/baarlo-maasbree), IVN Meijel (www.ivn.nl/afdeling/meijel), IVN Roermond e.o. (www.ivn.nl/afdeling/roermond-eo), IVN De Steilrand (www.ivn.nl/afdeling/de-steilrand), IVN Weert e.o. (www.ivn.nl/afdeling/weert-eo).

foto Jack Nelissen

Afsluiting van de cursus Landschapsgids 2014-2015

Door Hermien Hendriks

Op een zonnige lentedag verzamelen wij bij de kerk in Swartbroek voor de afsluiting van de Landschapsgidsen-cursus in Midden Limburg. We moeten als eindopdracht allemaal een ommetje presenteren. De eerste twee ommetjes lopen wij vandaag. De anderen volgen het komende halfjaar. Een van de ommetjes is opgenomen in het jaarprogramma van het IVN in het najaar. Mijn eigen groep heeft zich goed voorbereid op deze dag. In het Heemkundelokaal van Horn hadden wij veel informatie ter beschikking en konden gebruik maken van de daar aanwezige media. Met koffie en een koektrommel waren dat genoeglijke uurtjes. Vandaag dus ommetje De Krang, tot mijn grote verbazing krijgen wij allemaal een folder uitgereikt. Het ziet er zo professioneel uit dat het wel een VVV folder kan zijn. Punt 1 tot en met 10 is in het landschap aangeduid. We zien

cultuurlandschap in de vorm van bolle akkers en lopen over vlonderpaden door een nat gebied. De nieuwe natuur die hier recentelijk gerealiseerd is ligt er nog wat kaal bij maar er zijn mooie landschapselementen in aangebracht.

We hebben een strak tijdschema en verplaatsen ons na deze mooie wandeling naar Weert naar de IJzeren Man. Ook daar krijgen we een mooie info-folder. De wandeling gaat hier via de insectentuin en de stenentuin naar het moerassige gebied. Ook hier een vlonderpad over een kleine plas met aan weerszijden waterviolier, nog niet bloeiend maar wat zal het hier straks mooi zijn. Rabatten, droge en natte heide, stuifduinen, een enorme variatie aan verschillende landschapstypen passeren hier de revue. In de pauze eten we ons brood op en vullen het evaluatie-formulier in. De 10 ommetjes die wij schriftelijk hebben in

moeten leveren liggen ter inzage op tafels. Daarna starten de overige groepen met het presenteren van de power-point presentaties. Wij zijn als eerste aan de beurt met het om-metje Horn, we hebben geoefend om binnen de tijd te blijven die we ter beschikking hebben, dus het moet lukken. Hierna kan ik achterover leunen en genieten van de andere presentaties. De loop van de Maas blijkt toch steeds weer een enorme stempel op het landschap in Midden Limburg gedrukt te hebben. In bijna iedere presentatie komt dit tot uiting.

Dan zit het erop voor ons en na een korte pauze presenteert Hans Heijnen de nieuwe app van de milieufederatie "tijd-reizen in Limburg". Deze app maakt het mogelijk om op je Smartphone een tijdreis te maken door het Limburgse Landschap aan de hand van oude kaarten.

Dan nadert het moment van de diploma uitreiking, we krijgen zelfs een badge, toe maar, zonder badge ben je ook geen echte gids. Frans Hendriks, Anja van Halbeek, Marjan Straver en Trea Beckers reiken de diploma's uit. Namens de cursisten worden alle leden van het cursusteam bedankt. Zij hebben het toch maar met zijn allen mogelijk gemaakt. Er volgt nog een toespraak van Arie Boersma namens het district en dan kunnen de kurken van de flessen en hebben we iets te vieren.

Buiten wordt er een groepsfoto gemaakt en dan is deze mooie dag en ook de cursus ten einde en wordt het tijd om de lente te gaan vieren, want buiten is er een explosie van groei en geuren en kleuren en daar krijgen we nu gelukkig weer een beetje meer tijd voor om van te gaan genieten.

Beleef de natuur op de Natuur-Doe-Dag, zondag 20 september

We gaan zondag 20 september 2015 IVN Roermond e.o. bekender maken en leden werven in en om de ECI Cultuurfabriek in Roermond tijdens onze Natuur-Doe-Dag. Het bestuur en onze (werkgroep)leden organiseren deze dag voor iedereen die belangstelling heeft. De toegang en deelname zijn gratis !

Programma voor onze leden die meehelpen

vanaf 9.30 uur

De morgen:

9.30 - 11.00 - opbouwen kramen etc. werkgroepen

11.00 - 12.30 - brunch voor actieve leden

De middag:

12.30 - 16.00 - Opening en publieksprogramma

Taak werkgroep etc: Presentatie, Activiteit, Workshops

Kleine korte excursies:

- Visstrap bij ECI

- Park Hattem

- De Roer/Hambeek (voor kinderen)

16.00 – 17.00 - Opruimen

Programma voor onze gasten / de bezoekers

(ook leden die niet meehelpen, in de organisatie tijdens deze doe-dag, zijn natuurlijk van harte welkom !)

van 12.30 uur tot 16.00 uur

Iedereen die komt kan en mag ervaren hoe leuk en spannend het is om met en in de natuur bezig te zijn door deel te nemen aan de onderstaande doe-activiteiten.

Om **12.30 uur** is de **opening door wethouder Raja Fick-Moussaoui die samen met kinderen een boom gaat planten**. In deze boom kunnen wenskaarten in de vorm van een dier worden gehangen. De meest originele wenskaart wordt beloond met een Natuur-Doe-Rugzak.

Iedereen mag gratis deelnemen aan onze activiteiten:

Zoals bij en/of met onze werkgroepen:

- het ruilen van stekjes van planten

- het monitoren van vlinders

- het zagen van schijven uit boomstammetjes inclusief het boren van insectengaten

De workshop natuurfotografie (ook met een smartphone kun je meedoen)

Diverse excursies in de directe omgeving

- in en rondom de vistrappen bij de ECI

- oude park Hattem

- op zoek naar waterdiertjes in poel Hattem

Jeugdactiviteiten in en met de natuur

- natuurschilderijtjes maken

- vogelkastjes maken

- insectenhôtels maken

ECI Cultuurfabriek, foto Joost Geraets

Activiteitenkalenders juli - oktober 2015

Het jaarprogramma algemeen

Zondag 12 juli 2015

Wandeling 'Van Berg naar Bergerbos', St. Odiliëberg
Aanvang: 14.00 uur; duur 3 uur
Startpunt: Kerkplein St. Odiliëberg
Gids: Leo Koster

Zondag 26 juli 2015

Excursie 'Bloemen en Insecten in Kempen-Broek', België
Aanvang: 14.00 uur; duur 3 uur
Startpunt: Smeetshoeve, Smeetshofweg, Bocholt, België
Carpoolen: 13.15 uur vanaf Kasteeltje Hattem, Maastrichterweg 31, Roermond
Gids: John Hannen

Kolibrielinder, foto Paul Monod De Froideville

Zondag 16 augustus 2015

Excursie 'Roermond, stad aan de Roer en zijn bruggen'
Aanvang: 13.30 uur; duur 2 uur
Startpunt: Stenen Brug aan Roerkade, Roermond
Gids: Fons van den Broek

Zondag 13 september 2015

Excursie 'Ontdekken wat anders verborgen blijft', Swalmen
Aanvang: 13.00 uur; duur 3 uur
Startpunt: parkeerplaats achter Herberg De Bos, Bosstraat 115, 6071 PX Swalmen
Gidsen: Frans Hendriks en Hermien Hendriks

Zondag 20 september 2015

Natuur-Doe-Dag
Aanvang: 12.30 uur, duur 3,5 uur
Plaats: bij ECI Centrale, ECI, 6041 MA Roermond
Coördinator: Marjan Straver

Zaterdag 3 oktober 2015

Workshop 'Diersporen' door Annemarie van Diepenbeek
Aanvang: 10.00 uur; duur 6 uur, plaats: café restaurant De Busjop, Busschopsweg 9, 6093 AA Heythuysen
Aanmelden vooraf verplicht via rene.horsten@ivnroermond.nl

Zondag 11 oktober 2015

Jeugdtocht "Herfstpret", Nederweert-Eind
Aanvang: 14.00 uur, duur 2 uur
Plaats: Dagcamping De Houtsberg, Banendijk, Nederweert-Eind
Gids: Eef Schoffelen

Zondag 18 oktober 2015

Natuurbeheer voor de zandhagedis, De Driestruik
Aanvang: 09.30 uur, duur 4,5 uur
Startpunt: Keulsebaan Roermond, 1ste onverharde weg na penitentiaire inrichting
Coördinatoren: Anja van Halbeek en Wouter Jansen

Zondag 25 oktober 2015

Paddenstoelenexcursie, Swalmen
Aanvang: parkeerplaats achter Herberg De Bos
Bosstraat 115, 6071 PX Swalmen
Gids: Twan Brouwers

Plantenwerkgroep

Vrijdag 17 juli

Dijk Buggenum
Aanvang 19.00 uur, carpoolplaats*
19.15 uur, nabij de steenfabriek
Dorpstraat 60, 6082 AR Buggenum

Vrijdag 21 augustus

Sarsven gebied B (monitoring)
19.00 uur, carpoolplaats*
19.15 uur, P-plaats "De Houtsberg"
Banendijk, Nederweert- Eind

Zaterdag 19 september

Rijkelse Bemden
9.00 uur, carpoolplaats*
9.15 uur, P-plaats voor voetveer
Rijkel 46, 5954 NK Beesel

Zaterdag 10 oktober

Rozendaal, Montfort - Paddenstoelen
9.00 uur, carpoolplaats*
9.15 uur, P-plaats Limburgs Landschap
Naaste Heerenhof, Rozendaal 1
6065 NE Montfort

*dit is de parkeerplaats van kasteeltje Hattem, Maastrichterweg 31, 6041 NZ Roermond. Er wordt getracht om met zo weinig mogelijk auto's naar de excursieplaats te rijden.

Contactpersonen

De gegevens van de coördinatoren en contactpersonen van onze werkgroepen, jeugd- en programmacommissie, redactie en van onze webmaster vind je altijd op de achterkant van dit blad.

Natuurclub De Speurneuzen

zomervakantie

zaterdag, 13 september

zaterdag, 11 oktober

Op bovengenoemde data komen de Speurneuzen om 14.00 uur bij elkaar

Plaats: café restaurant de Busjop

Busschopsweg 9, 6093 AA Heythuysen

Vogelwerkgroep

Zondag 6 september

Meerlebroek, Beesel

8.00 uur Parkeerplaats Muyterdijk, Beesel

Zondag 4 oktober

Nationaal park Meinweg te Roerdalen

8.00 uur Parkeerplaats bezoekerscentrum Meinweg te Roerdalen

Werkgroep De Driestruik

Zondag 16 augustus

Activiteit: Prunus zagen in het eikenbos

Startpunt; Keulsebaan Roermond, 1ste onverharde weg na penitentiare inrichting

Aanvang: 9.00 uur tot 12.00 uur

Zondag 6 september

Activiteit: Opschonen Pelobatespoel

Startpunt; Keulsebaan Roermond, 1ste onverharde weg na penitentiare inrichting

Aanvang: 9.00 uur tot 12.00 uur

Zondag 27 september

Activiteit: Opschonen Akkerpoel en zandplekken maken

Startpunt; Keulsebaan Roermond, 1ste onverharde weg na penitentiare inrichting

Aanvang: 9.00 uur tot 12.00 uur

Zondag 18 oktober

Activiteit: In de heide eiafzetplekken voor de zandhagedissen maken

Startpunt; Keulsebaan Roermond, 1ste onverharde weg na penitentiare inrichting

Aanvang: 9.30 uur tot 14.00 uur

Rozendaal, inzending Groene Camera Trofee 2015

Workshop 'Diersporen'

Zaterdag 3 oktober 2015

Tijd: van 10 uur tot 16 uur

Plaats: café restaurant De Busjop,

Busschopsweg 9, 6093 AA Heythuysen

We hebben een dagvullend programma. In de ochtend is er een uitgebreide presentatie over diersporen en in de namiddag gaan we naar buiten op zoek naar sporen. Het is altijd spannend wat we dan gaan tegen komen, maar de ervaring heeft geleerd dat het steeds een mooie ontdek-

kingstocht wordt. Annemarie van Diepenbeek gaat deze workshop voor IVN Roermond e.o. verzorgen.

Voor deelname is aanmelden vooraf verplicht via rene.horsten@ivnroermond.nl.

We vragen de deelnemers een eigen bijdrage van €10, over te maken naar rekeningnummer NL18 RABO 0135837367 t.n.v. IVN Roermond e.o., onder vermelding van workshop 'diersporen'. Deze workshop is voor iedere geïnteresseerde; de leden van IVN Roermond e.o. hebben tot 15 augustus voorrang bij de inschrijving. Het maximum aantal deelnemers bedraagt 25 personen.

Partyhoeve *de Geer*

Partyhoeve De Geer is een familiebedrijf gelegen aan het Lateraal kanaal te Horn. Wij verzorgen al meer dan 20 jaar uw huwelijksfeest, bedrijfsfeest en thema-feest tot 225 personen.

Ook voor vergaderingen, recepties, jubilea, zakenlunches en bedrijfspresentaties kunt u bij ons terecht.

www.partyhoevedegeer.nl

Roermondseweg 100, 6085 NB Horn, telefoon 0475 - 582670

Boekhandel en Antiquariaat

BOOM

Neerstraat 31a, 6041 KA Roermond

Nieuwe en antiquarische boeken over natuur en heemkunde, 2e hands literatuur en boeken over geschiedenis, kunst en nog veel meer !

Dinsdag tot en met zaterdag open van 11.00 - 17.00

telefoon: 0475 - 33 46 65 | e-mail: boomboekhandel@freeler.nl

Tekstredactie

Tekstadvies

Tekstschrijven

Tekstbureau de **Letterzetter**

Gespecialiseerd in langere en educatieve teksten, met kennis over natuur en cultuur

www.tekstbureaudeletterzetter.nl
info@tekstbureaudeletterzetter.nl
 Beatrixlaan 56, 6042 HN Roermond
 telefoon: 0475-336277

Advocatenkantoor *Exaten*

Eerlijk juridisch advies, begeleiding en bemiddeling op basis van gezond verstand én gedegen vakkennis

Rob Bruls

Katja Bouwens

www.advocatenkantoorrexaten.nl

Rijksweg 4 6095NB Baexem 0475-453957

Van basiliek naar Bergerbos (wandeling)

Startplaats: parkeerplaats bij het Roerstreekmuseum van de Heemkundevereniging Roerstreek (HVR) gelegen aan het Kerkplein te St. Odiliënberg.

Tijdstip: zondag 12 juli 2015 van 14.00-17.00 uur.

Deze ongeveer 8 km lange en gevarieerde wandeling gaat niet via het zogenaamde kerkpad over het Landgoed Hoosden omdat de nieuwe eigenaar niet wil dat er mensen over zijn grond lopen. We wandelen richting pachtboerderij Postberg of Boschberg, Brachterweg en via Gulickerweg voert de wandeling ons met een boog om St. Odiliënberg heen. Uiteraard krijgt het landschap, de planten en dieren ook de aandacht. Uiteindelijk bereiken we Roskam waar de

Natuurbegraafplaats Bergerbos ligt. Hier herdenken we Arno Henderix, een duizendpoot voor o.a. het IVN, afdeling Roermond e.o., die tien jaar geleden op 15 juli 2005 op 56 jarige leeftijd is gestorven. We wandelen over deze unieke begraafplaats en gaan op zoek naar het urnengraf van Arno dat gekenmerkt wordt door een zwerfkei met daarop een rechterhand die de Flora vasthoudt. Als iedereen op zijn eigen wijze afscheid heeft genomen van Arno wandelen we via het sportterrein en langs Landgoed Hoosden terug.

Kinderen en IVN-leden mogen gratis mee, van niet IVN-leden wordt een bijdrage gevraagd van €2,50.

U loopt mee op eigen risico en voor eigen verantwoording. Voor telefonische inlichtingen: Leo Koster; 0475-326748.

Draagvlak

Door Huug Stam

Op Europese schaal zien we dat bepaalde grotere zoogdiersoorten weer in aantal toenemen. Soorten die eerder door de mens sterk teruggedrongen zijn. De reden van het terugdringen is de al dan niet vermeende concurrentie of gevaar voor mens en/of huisdier. Dat deze dieren zich weer kunnen verspreiden, heeft voor een deel te maken met de migratie van de mens naar grotere steden. Hierdoor ontstaat er meer ruimte en rijzen nieuwe kansen voor dieren als edelhert, beer en wolf. Ook in Nederland verhuizen mensen naar grotere steden en heeft het platteland te maken met leegloop, waardoor scholen en winkels sluiten en de werkgelegenheid afneemt. In de dorpen blijft de oppervlakte die bebouwd is en zelfs het aantal bewoonde woningen vooralsnog bijna overal intact. De percelen die in agrarisch gebruik zijn worden echter steeds intensiever gebruikt, waardoor daar de mogelijkheden voor natuur nog steeds sterk afnemen. In Nederland is wat dat betreft de situatie afwijkend van veel andere Europese landen.

Niet alleen de mogelijkheden maar ook het draagvlak voor behoud van natuur neemt af. De oorzaak hiervan is onder andere de steeds grotere afstand tussen bewoners en de natuur in hun omgeving. Je zou kunnen denken en mogen verwachten dat een minimumniveau van natuurwaarden gehandhaafd wordt door wetgeving. Helaas is dat niet het geval. Enerzijds door een gebrek aan handhaving, maar

anderzijds omdat de grenzen opgezocht worden van wat de natuur kan dragen. Wanneer je natuurbelangen verdeelt voor de rechter beoordeelt deze andere belangen en daarnaast of de natuur voldoende draagkracht heeft. De uitspraak van de rechter komt vaak tegemoet aan het initiatief van de ondernemer of overheid. Er wordt wel erkend dat verstoring plaatsvindt, maar dat deze niet zo ernstig is dat de natuur te veel schade ondervindt. Indien een ontheffing Flora- en faunawet nodig blijkt en deze wordt toegekend, mag de ingreep slechts doorgaan als aan een aantal voorwaarden is voldaan. Helaas is er echter nooit de garantie dat de natuur zich handhaaft op het oude niveau. Dit geldt bijvoorbeeld voor een nieuwe doorsnijding van het Nationale Natuurnetwerk, waardoor de natuur aangetast en in verschillende gedeeltes gescheiden wordt. Voor een deel kan de schade worden voorkomen door vermindering van de barrièrewerking en compensatie van de oppervlakte die verloren is gegaan. In relatief kleine gebieden, of wanneer die stukken land bestaan uit smalle gedeeltes, kan echter door de toegenomen verstoring de natuurschade groot zijn.

Draagkracht van de natuur moet door de overheid gegarandeerd worden, waarna door vergroot draagvlak wellicht de natuur aan betekenis kan toenemen.

Wij als IVN'ers kunnen daarvoor belangrijke stappen zetten.

La Montagne Saint Pierre

Door Leo Koster

De berg Sint Peter. In het Maastrichtse kennen we de bekende St. Pietersberg. Maar bovenstaande titel stond niet in *Het Schrijvertje*, voorjaar 2015, van het IVN Roermond e.o. Daarin werd aandacht gevraagd voor “Wilde Orchideeën-excursie” bij Eben-Emael. Op zondag 31 mei 2015 om 09.00 uur vertrekt onder meer Antoinette van Oosten met een volle auto van de carpoolplaats bij kasteeltje Hattem met als bestemming de parkeerplaats langs het Alberkanaal. In Maastricht zie ik voor het eerst de vordering van de Koning Willem-Alexandertunnel. Als we nog maar net de brug bij Kanne over het Alberkanaal oversteken, steken we ook, ook al is het niet zichtbaar, de taalgrens over. De grens tussen het Vlaams Gewest en de Région Wallonne. Hier wordt dus Frans gesproken. Als we door Emael rijden is het in de buurt van het verdedigingsfort Eben-Emael geweldig druk. Vandaag wordt de herdenking herdacht van de aanval op 10 mei 1940 op dit onneembaar geacht fort. We luisteren naar een lieve vrouwenstem en met behulp van de TomTom-navigatie bereiken we na ongeveer 57 km de parkeerplaats. Hier staat onze gids Harrie Hermens met zijn vrouw Marlie en nog meerdere geïnteresseerden. Op zijn auto ligt een grote kaart met afbeeldingen van Nederlandse orchideeën. Ernaast in een plastic potje een echte rietorchis uit hun eigen tuin. Dat is nog eens een fraaie start voor een orchideeën-excursie of niet soms? Rond 10.00 uur vertrekt Harrie met 21 personen. Het is 18°C en zonnig.

We keren de uit 1986 daterende Pont de Lanaye de rug toe. We beklimmen via een steile trap La Montagne Saint Pierre, een natuurlijk refugium. Nagel- en robertskruid, look zonder look, esdoorns en geulen waarlangs hemelwater zich een weg naar beneden heeft gezocht. Indrukwekkende openingen in de mergelwanden en veel klimop en de zang van de vink en zwartkop. Links op de mergelwand kijkt een doodskop ons aan. Op een rand van een richel bloeit het zonneroosje. De vegetatie hier is al opgevreten door schapen. In de steile wanden zijn de horizontaal liggende silexknollen heel goed zichtbaar.

We hebben zicht op het Albertkanaal, gegraven tussen 1930 en 1939 en genoemd naar Koning Albert de Eerste van België. Ook hebben we zicht op de Sluis van Ternaaien. Deze werd ook wel de “Stop van Ternaaien” genoemd, vanwege de vele stremmingen voor het scheepvaartverkeer. Harrie: “Hier lagen drie sluizen, één voor de pleziervaart, de tweede was geregeld buitenbedrijf, de derde kon het schutten slechts met veel vertraging uitvoeren. Nu wordt hard gewerkt aan een vierde sluis die 225 meter lang en 25 meter breed zal worden en die een verval overbrugt van 14 meter.” We wandelen weer terug. Wilde reseda, gevlekte aronskelk, uitgebloeid speenkruid, grote brandnetels en daartussen door lopen dassenpaadjes.

Via een lawaaierig draaihekje wandelen we langs dolleker-vel, bosrank en komen we op een klein stukje van de Rue du Garage. We krijgen een fraai zicht op het dal van de

Maas met daarin het Albertkanaal en daarachter de Maas en zicht op het Savelsbos. Weer een klein stukje langs de Rue du Garage, met in de berm bitterzoet, wondklaver en de grote keverorchis. Een wielrenner heeft pech. Ter plekke wordt de lekke band geplakt, terwijl Harrie iets over de prachtige omgeving vertelt. Op de hellingen margrietten en soldaatjes. Aan onze kant heeft iemand enkele zakken afval gedumpt.

Blaassilene, harige ratelaar, een bijna droog gevallen betonnen drinkbak, weer soldaatjes en grote keverorchissen, smeerwortel, de prachtige poppenorchis en de grote centaurie. Tegen een mergelwand staat een bijna uitgebloeide zuurbes. We gaan een grot binnen. Zaklantaarns worden ontstoken en zien we silexknollen en een orgelpijp. Als we de grot verlaten ziet iemand het nestje van de winterkoning. Op het graspad gaat even voor ons de kleine parelmoervlinder zitten. Langs het pad staat kleine pimperl, groot streepzaad, wilde marjolein en bloeiend duifkruid. Het omwindsel van de licht blauwpaarse of soms roze bloem van duifkruid bestaat uit groene schutblaadjes die breed uitstaan. Bij de er veel op lijkende beemd kroon zijn de schutblaadjes dakpansgewijs geplaatst.

Houten informatieve kunstwerkjes in de vorm van schaapjes staan langs het pad. We volgen een trappelpad steil naar beneden, op een enkele plek is het blauw van de vergeet-me-niet. Bosaardbeien staan in bloei. Onder de afrasteringdraad zijn waarschijnlijk door dassen onderdoorgangen gemaakt. De uitzichten zijn fantastisch. Minder fraai is het zicht op de cementindustrie van Lixhe en een rioolwaterzuiveringsinstallatie en, verder weg, het zicht op de Montzenlijn. Het tocht op deze plek flink, waardoor die dus ongeschikt is voor een pauze. Via een schitterende holle weg vervolgen we de route. Een groot mergelblok is door slijtage veranderd in een soort paddenstoel. Dassenwissels kruisen deze holle weg. Onder een omgevallen boom heeft de das zijn burcht. We komen op het plateau. Boerenzwaluwen vliegen vlak boven de tarwevelden. Tegemoet komende personen wensen ons een 'bonjour'. Dan word de stilte verstoord door geknal en rook. In Emael wordt namelijk de aanval op het fort nagespeeld. We wandelen langs een 'wuivende' gerstakker.

We gaan naar links en via een dalend pad zien we prachtige glooiingen met onder meer purperorchissen en de gelderse roos. Een grote groep komt ons via het smalle pad tegemoet. Op een dwarspad gaan we links. Langs dit pad een breedbladige wespenorchis. Marlie volgt een IVN-natuurgidsenopleiding. Ze weet nu al boeiend te vertellen. Dat zit wel goed bij haar. Geweldige 'dikke kabels' van de bosrank hebben een berk 'ingepakt'. Spuugbeestjes zitten veilig verstopt in het schuim tegen stengeltjes van diverse struikjes. Nog een kort trapje omhoog, de hellingen links zijn ontdaan van bomen. De opkomende nieuwe scheuten worden door vrijwilligers met zeis en zaag bestreden. Een zwaar karwei. Men hoopt hier ook weer een gevarieerde bloemenpracht terug te krijgen.

Afdalen..., inzending Groene Camera Trofee 2015

Er wordt een zwartkopvuurkever gevonden. Op het witte blad van het insectenboek zijn de geveerde antennes prachtig te zien. Via een klaphek wandelen we bergafwaarts en komen bij een poeltje. Hier wordt kort gepauzeerd. Gekwaak van een enkele kikker, een voorbij 'brommende' hoornaar, de zang van de tuinfluiter en een naar hoogte zoekende buizerd. Nu valt er voor het eerst een beetje regen. Als we verder gaan noteer ik de smeewortel, rolklaver en hoor ik de boomkruiper. Van Harrie moeten we het eerste linkerpad inlopen, maar eerst even wachten.

Er worden zoekkaarten voor orchideeën uitgereikt. We komen bij enkele percelen met niet in bloei staande veldla-

thyrus, slipbladige ooievaarsbek en met ontzettend veel grote keverorchissen, maar ook soldaatjes, gevlekte orchissen, harige ratelaars, poppenorchissen en een enkele bergnachtsorchis. De laatst genoemde lijkt heel veel op de welriekende nachtsorchis. Doch bij de bergnachtsorchis staan de helmhokjes wat wijd uiteen en wijken ze aan de voet verder uit elkaar dan aan de top. Iemand uit de groep wees me hierop, anders had ik het niet geweten. De zoekkaarten zijn prachtig maar ook al heb je prachtig zicht op een schitterende orchidee, om hem op naam te krijgen is nog vrij lastig. Bovendien komen hier veel kruisingen voor. Harrie beschikt over een prachtig boek waarin veel voorkomende kruisingen worden beschreven.

Een kruising, foto Joost Geraets

Inzending Groene Camera Trofee 2015

We verlaten dit paradijsje en begeven ons naar een ander, gelijksoortig paradijs. Onder bomen en struiken zien we massaal het rond wintergroen met aan een stengeltje klokvormige bloemen. De bladen staan in een rozet, zijn rond tot eivormig en gekarteld. "Wintergroen kan alleen gedijen als bij de ontwikkeling van de kiemplant een mycorrhizaschimmel betrokken is", aldus Harrie. Als we bij het volgende bloemenparadijsje staan zien we vleugeltjesbloem, margrietten, poppenorchis, harige ratelaars, heel veel grote keverorchissen, blaassilenen, een rietorchis, hokjespeul en het boven de vegetatie uitgroeïende groot streepzaad. We hebben nog gezocht naar de bijenorchis, maar helaas, voor deze prachtige orchidee zijn we waarschijnlijk nog te vroeg. We naderen het eind. In dit paradijsje neemt Harrie afscheid van ons.

Bij de auto's deelt Harrie nog rietorchissen en daslook uit. Op een informatiebord staat dat een kabel van de brug van Lanaye gerestaureerd wordt gedurende 100 kalenderdagen. Sommigen willen in Kanne nog koffie drinken in "Kanne en Kruike". Rond 14.00 uur worden Harrie en Marlie nogmaals bedankt voor de geweldig goed voorbereide excursie. Met één persoon minder in de auto gaan wij terug naar kasteeltje Hattem.

ivn Roermond e.o.

Doe je mee ?

aan onze
Groene Camera Trofee 2015

e-mail jouw foto's naar
fotomaster@ivnroermond.nl

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

Satino Black

VanHoutum

Sinds 1935 produceert Van Houtum hygiënapapier in Swalmen. Mens- en milieuvriendelijk werken en produceren zijn centrale waarden binnen het bedrijf. Deze zijn vertaald naar 'People, Planet en Profit'. Het is de ambitie van Van Houtum om de bedrijfsvoering volledig 'Cradle to Cradle' in te richten.

Enkele erkenningen:

www.vanHoutum.nl

Natuur-Doe-Dag

zondag 20 september
ECI Cultuurfabriek - Roermond

van 12³⁰-16⁰⁰ U

Vele activiteiten voor het hele gezin met o.a.:

- excursies (vistrap, Hattem, struinen langs de Roer)
- natuurschilderijtjes maken
- workshop fotograferen
- natuurplein
- info-stands

toegang en deelname GRATIS

ivn beleef de natuur!

De computer in

Door Frans Hendriks

Op 9 mei jl. verscheen er in de wetenschappelijke bijlage van de NRC een paginagroot artikel over de 'geboorte' van een nieuwe collectie van museum Naturalis in Leiden. Naturalis is namelijk bezig met het digitaliseren van haar gehele collectie van 37 miljoen objecten. De "digiportal" staat nu al online en is gratis toegankelijk voor iedereen. De redacteur van de NRC schrijft: "Naturalis is er trots op. Vandaar dat het werk (van de digitalisering, FH) in de expositie wordt getoond. En vandaar dat de verslaggever officieel wordt onthaald in een vergaderkamer met een ovale tafel, een introductiefilm en maar liefst zes museum-medewerkers die toelichting geven. Met één zoekopdracht, zo vertellen ze, kun je nu al die museumstukken op je scherm toveren, van schimmel tot steen tot opgezette spiesbok, met bijbehorende informatie. En als het even kan met foto's van alle kanten."

"Wetenschappers gebruiken de collectie voor onderzoek; onderwijsinstellingen baseren er natuurlessen op. En er is het publieke aspect; de collectie is verzameld en beheerd

met publiek geld, dus moeten mensen er toegang toe hebben. Het is onderdeel van ons erfgoed".

Bij het digitaliseren van de collectie hommels heeft het werk een onverwachte toepassing opgeleverd. Op basis van die collectie wordt nu gewerkt aan een techniek om hommels te herkennen via het nervenpatroon van hun vleugels. Straks kan iedere smartphone in het veld hommels 'scannen' en herkennen. Een prachtige ontwikkeling die voorlopig niet stil zal staan en waarmee we allemaal mee aan de slag kunnen om vertrouwd te raken met nieuwe kennis. Kijk eens ter introductie op YouTube onder de titel 'Digitaliseren van de collectie' van Naturalis of natuurlijk op www.naturalis.nl

De nieuwe uitkijktoren van Asenray

Door Leo Koster

Op zaterdag 7 februari 2015 na de middag stap ik op de fiets, een verrekijker om de nek. Het gebeurt wel vaker dat ik totaal niet weet welke kant ik op ga. Maar als ik op de brug ben over de A73, weet ik het. Ik ga eens kijken bij het nieuwe torenproject in Asenray. Een schuur van een oude boerderij te Spik nummer 177 wordt flink vertimmerd, want er zullen twee appartementen ontstaan. Via Spik bereik ik de wildroosters die in de geasfalteerde weg zijn aangebracht. Na het eerste rooster ga ik rechts een pad op. Een kudde galloways komt me rennend tegemoet. Ik hoef voor hen niet opzij. Als ik door een klaphekje wil, moet ik toch van de fiets. Via een bruggetje kom ik over een afwaterings-sloot en iets verder nogmaals over een bruggetje. Het wat diep gelegen ijzerrijke kwelwater heeft een oranje roestkleur en op diverse plekken ligt een oliefilm op het water. De oranje roestkleur is het gevolg van roestvorming (oxidatie) van in het grondwater opgelost ijzer. De olieachtige film wordt gevormd door ijzerbacteriën die het proces van het binden van ijzer met zuurstof begeleiden. Bij het prikken in een onnatuurlijke oliefilm, zie je direct dat de oliefilm zich weer naadloos sluit. Bij de film van de ijzerbacteriën breekt de film en begint die vervolgens scheurtjes te vertonen.

Voor me staat hij dan: de nieuwe uitkijktoren van Asenray. Voor dit torenproject is door het College van B&W te Roermond een omgevingsvergunning afgegeven. Voor de bouw heeft de gemeente Roermond voor de daar levende das tevens een ontheffing aangevraagd als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet. Doch de Rijksdienst voor

Ondernemend Nederland deelt de gemeente mede dat de gevraagde ontheffing niet verleend wordt omdat er geen sprake is van overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Dit artikel zegt: "Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren". De opbouw van de toren is tijdelijk en vindt overdag plaats. De aanvoer van het materiaal vindt plaats via een route waar langs geen dassenburchten liggen, waardoor er geen sprake is van overtreding van artikel 11 van de flora- en faunawet. Vanaf 1 februari 2015 is de toren opengesteld. Via een uit 13 treden bestaande betonnen trap kom ik bij de trap van de toren. Rondom de toren ligt plastic rommel, vrijgekomen bij het uitgraven van de grond voor het aanbrengen van beton voor een degelijke fundering. De toren ligt op één van de drie stortplaatsen die in de jaren 1960-1980 hier in gebruik waren. Het betrof in totaal een gebied van ongeveer 19 ha. In voornoemde jaren werd in een oude Maasmeander zowel huis-, grof-, als bedrijfsafval gestort. Het gegalvaniseerde frame van de toren is in de lengterichting bekleed met larikshouten latten. Via 48 treden bereik je het bovenste plateau. Tijdens de beklimming kun je al door horizontaal aangebrachte uitsparingen de omgeving verkennen. Het plateau bevindt zich op 10 meter hoogte.

Dit torenproject kostte €100.000 en heeft de naam gekregen "Spieken in het Spik". Boven heb je inderdaad een fraai

Uitkijktoren op Het Spik in Asenray, foto Frans Hendrikx

uitzicht, een verrekijker is dan wel een handig hulpmiddel. De zware houten binten van de vervallen schuur van Gasthuishof, zicht op de vruchtbare akkers, weilanden en boomgaarden, een eenzaam boertje loopt over een doodlopend landweggetje en wandelt dezelfde weg terug en heb ik zicht op de met water gevulde Oude Maasmeander. Ongeveer 20.000 jaar geleden, tijdens de laatste ijstijd, begon het ijs zich terug te trekken. De zeespiegel was laag, waardoor de Maas een groot eroderend vermogen kreeg en zij in haar eigen, vroegere afzettingen ging snijden. Na verloop van tijd trok de Maas zich terug naar het westen. Na deze periode was de Maas ongeremd en ongetemd, een vlechtende rivier met heel veel smeltwater waardoor talloze geulen ontstonden die door elkaar liepen. De Maas heeft hier een waterloop uitgesleten in haar eigen sediment. En wij mensen dachten: in deze laagte kan heel wat vuilnis gekieperd worden!! In bomen achter de schuren van campingboerderij Spikkerdal zijn enkele steenuilkasten opgehangen. Ik ben de enige spieker op de toren. Vroeger werd spieken bestraft, nu mag ik onbestraft aantekeningen maken. Aan de rand van het kleine bosgebiedje waarop ik uitkijk, staan twee zitjes voor de jager. Tussen struiken zie ik een laag onderkomen met afdakje, daaronder ligt zaad of voer en diverse vogeltjes pikken er lustig op los. Ik zie onder meer een roodborstje, merel en enkele heggen- en ringmussen. In de buurt van uitgebloeide zonnebloemen zoekt een tiental geelgorzen een portie voedsel bij elkaar. In de bomen houden zich vinken, spreeuwen en kramsvogels op. Op het pas geploegde land trippelen ook nog diverse kramsvogels.

Er komen nog meer mensen naar boven. De toren beweegt dan een heel klein beetje. Ze hadden in De Trompetter het artikeltje gelezen over deze toren. De uitkijktoren is inder-

daad een aanwinst, maar de paden er naar toe mogen iets meer verhard worden. Ik denk dat ik 's avonds eens naar boven klim, en misschien krijg ik dan de das fraai in beeld. Veel en goed belopen dassenwissels alsmede latrines heb ik op deze voormalige stortplaats gezien, doch een burcht heb ik nog steeds niet kunnen ontdekken. Op een perceel achter Het Spikkerdal, een boerderijcamping, is op 18 maart 2015 de boomfeestdag gepland met hulp van diverse leden van het IVN, afdeling Roermond. Diverse groepen van de openbare basisschool de Brink zullen hier behalve een toekomstboom (Linde) planten, maar ook een waterdichte wenskoer begraven "Boodschap voor de toekomst". Tevens zal een bosplantsoen in de vorm van boompjes en struiken aangeplant worden. Wethouder mevrouw Raja Fick-Moussaoui zal hierbij ook acte de présence geven en zij zal de nieuwe uitkijktoren officieel openen. Een kleine 100 meter noordwaarts ten opzichte van de toren, in het verlengde van Sijprunkspaedje, zal in oktober 2015 een uitwerfkeien bestaand herdenkingspunt opgericht worden ter herinnering aan 11 omgekomen kinderen. Op het eind van de Tweede Wereldoorlog lieten terugtrekkende Duitse soldaten op diverse plaatsen explosieven achter. Zo ook in de omgeving van Maalbroek en Asenray. Half augustus 1945 verloren 2 kinderen in Maalbroek hun leven door te spelen met granaten. Op 7 oktober 1945 vonden kinderen tussen de 8 en 14 jaar oud achtergelaten munitie en gingen ze daarmee experimenteren in de buurt van het huidige Spikkerdal. De niet opgeruimde explosieven betroffen anti-tankmijnen. Door een grote ontploffing verloren 9 kinderen hun leven, terwijl 2 andere kinderen zwaargewond raakten.

Ik denk eraan om een dagwandeling te organiseren waarin de uitkijktoren, het nieuwe monument en het monument bij Maalbroek de aandacht krijgen.

De duivelskunsten van het veenmos

Door Cor Vossen

Het was in de jaren na de oorlog dat ik als jongen met mijn vader of grootvader mee moest naar de Peel om te helpen bij het turfsteken. Het was zo rond Pasen en ik moest de turven opvangen bij de graafput en ze daarna kruien naar een plek, waar ze werden omgekiept op de grond. Zo rond Pinksteren werden ze op kleine torentjes gezet om te drogen. In augustus werden ze dan op nog grotere stapels geplaatst, alvorens ze omstreeks oktober met een boerenkar naar huis werden vervoerd.

De schop (lees schuur) was dan helemaal gevuld. Hier vandaan werden, gedurende de hele winter door mijn moeder, iedere dag vele manden naar de keuken gesleept om ons eten klaar te maken en ons te verwarmen.

En intussen heb ik 65 jaar later nog steeds een Peel in gedachten die ongelooflijk hard was en tegelijkertijd zo mooi dat hij alleen nog in mijn verbeelding kan bestaan. Een eindeloze, waar je ook keek, kale vlakte waar de horizon in de verte alleen maar stipjes van kerktorens te zien gaf.

Sinds de ruilverkaveling omwille van de landbouw is de Peel in die mate veranderd dat ook nu, na zoveel jaren, een nationaal park het niet meer kan vervangen. Maar nog steeds is de hoofdrolspeler van toen altijd aanwezig, zij het ook in een kleinere rol: die speler is het veenmos (*sphagnum*).

Deze duivelskunstenaar weet namelijk met de middelen licht, lucht en water een landschap van alleen maar droog zand in duizenden jaren om te toveren tot een hoogveen-gebied .

Mossen hebben, zoals bekend, geen echte wortels zoals de hogere planten die hebben maar alleen een soort stengeltjes.

Maar de veenmossen zijn onder alle mossen het best uitgerust voor wateropslag en weten dan ook zeer efficiënt om te springen met licht en lucht. Als je een veenachtige

bodem bekijkt, dan zie je dat het veenmos dat er groeit eruitziet als kleine sterretjes. Onder een microscoop zie je tot je verrassing dat die groene sterretjes bestaan uit twee aaneengesloten compartimenten.

De ene afdeling bestaat uit bladgroenhoudende cellen en is in staat om de fotosynthese van iedere hogere plantensoort te volbrengen. Naast water kan ze ook nog bouwstoffen als cellulose maken, en dat alles onder invloed van het licht. Tegelijk verbonden met deze afdeling is een andere afdeling in hetzelfde blad, die dood en leeg is.

Dit deel dient als opslagruimte voor regenwater. De twee ruimten zijn verbonden door ronde openingen die het water opzuigen zoals een vloeiblad inkt opzuigt. Droogt het mos uit, dan wordt het grauwer van kleur omdat er lucht binnendringt. Maar bij iedere regenbui vullen ze zich weer.

Intussen gaan de sterretjes verwoed door om al het licht tegen te houden dat in het water komt. Ze groeien naar boven door, maar duwen tegelijkertijd alle voorafgaande mossen naar beneden. Zo ontstaat op de lange duur hoogveenturf. Na duizenden jaren is er dan als diepste laag de zwarte turf die geschikt is als brandstof. Als neveneffect ontstaan humuszuren, die de ontbinding van alles verhinderen. Door dit effect herkennen we vandaag de dag de plantenwereld gedurende de ijstijd en mensen die in het veen zijn gegooid, zoals de Tollundman uit Denemarken waarvan je alle rimpels op zijn gezicht nog ziet. Uit onderzoek is gebleken dat de stengeltjes van het veenmos meer dan 10 meter lang kunnen zijn en dat bij een proef soms bellen moerasgas of methaangas vrij komen, stoffen die men kan opvangen en zelfs aansteken. Dat gas ontstaat tijdens omzetting van cellulose uit planten bij afsluiting van de lucht.

Gebruikte literatuur; *De natuur de fascinerende wereld van al wat leeft*. K.E.Graeter, 1971

IVN Natuurgidsencursus Midden-Limburg start in september

Door René Horsten

Er bestaat goede belangstelling voor de natuurgidsencursus die in september a.s. van start gaat. Half mei waren er al 19 aanmeldingen. We gaan uit van 30 deelnemers, dus er zijn **nog enkele plaatsen beschikbaar**.

Alle 6 IVN-afdelingen in Midden-Limburg organiseren info-avonden. De eerste info-avond van IVN Roermond e.o. was goed bezocht. Afhankelijk van het aantal inschrijvingen in juni zal bekeken worden of er nog een 2de info-avond georganiseerd gaat worden. Deze avond zal aangekondigd worden in de diverse bladen en op onze website www.ivnroermond.nl

De cursus start in september a.s. en zal een doorlooptijd hebben van 1 jaar en 9 maanden. De cursus is niet alleen bedoeld voor IVN-leden maar ook voor iedere enthousias-

te natuurliefhebber die graag meer van de natuur wil weten en deze kennis en ervaring als actief lid aan anderen wil overdragen. Als de cursus met goed gevolg is afgesloten, is men landelijk erkend 'IVN-Natuurgids'.

Voor iedere afdeling is een contactpersoon aangewezen, die beschikbaar is om nadere informatie over de cursus te verstrekken. Voor onze afdeling is René Horsten de contactpersoon; te bereiken via rene.horsten@ivnroermond.nl en/of 06-22468910.

Aanmelden voor de cursus kan geschieden via de speciaal voor deze natuurgidsencursus ontwikkelde website www.natuurgidsencursus-ml.nl

We verzoeken een ieder om binnen zijn/haar kennis-senkring deze cursus onder de aandacht te brengen.

INDIEN ONBESTELBAAR:
SECRETARIAAT IVN ROERMOND E.O.
DENNEMARKENHOF 19
6042 NE ROERMOND

Inzending Groene Camera Trofee 2015

meer genieten van het wandelen

Geniet meer van het struinen,
wandelen en excursies in de natuur
met de juiste wandelschoenen
en wandelkleding

We hebben een
enorme keuze en
helpen je graag

Altijd
10% korting op
alle schoenen
en kleding

ivn
beleef de natuur!

Ton Notermans
wandelsport - outdoor - kamperen

Dr. Philipslaan 25-B - Roermond - T. 0475-420610 - tonnotermans.nl

Contactpersonen

IVN Roermond e.o. organiseert diverse activiteiten. Wilt u iets weten of actief meedoen neem dan contact op met één van de volgende personen:

Werkgroep Vogels

Meinse van der Velde - www.meinse.nl
T: 06 13300436 E: mj.vd.velde@home.nl

Werkgroep Planten (regio oost)

Paul Bergs, T: 0475 330643

Werkgroep Planten (regio oost/west)

Hermien Hendriks, T: 0475 594340

Natuurclub De Speurneuzen

Henk Smit, T: 0475 581782

Werkgroep Driestruik - www.driestruik.nl

Anja van Halbeek (IVN) T: 06 10368867

Wouter Jansen (NHGL) T: 0475 326789

Vlinderwerkgroep: Laur Lennards, T: 0475 594326

E: I.j.j.lennards@home.nl

PR Commissie: Vacature. Iets voor jou?

Jeugdcommissie

Elly Hawinkels, T: 0475 535302

Programmacommissie:

René Horsten
T: 06 22468910 E: rene.horsten@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje:

Frans Hendriks
T: 0475 503291 E: frans.hendriks@ivnroermond.nl

Webmaster:

Laurent Vanderheijden
T: 0475 400874 E: laurent.vanderheijden@ivnroermond.nl